

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ
1440 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αρ. Φακ.: 12.05.001.006.004.001
(eoasis 7671529)

Αρ. Τηλ.: 22 601741
Αρ. Φαξ: 22 302031

8 Νοεμβρίου 2022

Εγκύκλιος ΕΕ - «ΠΕ» (31)

Όλο το τελωνειακό προσωπικό του Τμήματος,

**Διάρκεια παραμονής μη ενωσιακών μεταφορικών μέσων οδικής μεταφοράς
για ιδιωτική χρήση υπό καθεστώς προσωρινής εισαγωγής
και κριτήρια καθορισμού της «συνήθους κατοικίας»**

Σε συνέχεια των οδηγιών που σας δόθηκαν με την εγκύκλιο ΕΕ – «Ε» (102) ημερομηνίας 18 Ιανουαρίου 2022, παράγραφος 6, όπως «*αιτήματα για προσωρινή εισαγωγή οχημάτων* από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) μπορούν να εγκρίνονται μόνον για όσους πληρούν *τα κριτήρια του επισκέπτη και για περίοδο μέχρι τρεις μήνες*» διευκρινίζονται τα ακόλουθα:

1. Η ίδια τακτική θα ακολουθείται όχι μόνο για τα μη ενωσιακά οχήματα, αλλά και για τα άλλα μέσα οδικής μεταφοράς π.χ. μοτοσυκλέτες.
2. Ως «επισκέπτης» ορίζεται το πρόσωπο που διαμένει προσωρινά στη Δημοκρατία ενώ η «συνήθης κατοικία» του είναι σε χώρα εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης. Τα κριτήρια καθορισμού της «συνήθους κατοικίας» αναφέρονται στο συνημμένο Παράρτημα Α και τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση του κάθε αιτήματος για χορήγηση άδειας προσωρινής εισαγωγής.
3. Η αρχική τρίμηνη περίοδος μπορεί να παραταθεί μέχρι τους έξι συνολικά μήνες, με βάση το άρθρο 217(γ)(iii) του Καν. (ΕΕ) 2015/2446 (ΚΕΠ - ΕΤΚ).

Σημειώνεται ότι, παρατάσεις πέραν των έξι μηνών μπορούν να εγκρίνονται σε μεμονωμένες περιπτώσεις μέχρι τους δώδεκα συνολικά μήνες, με βάση το άρθρο 251(2) του Καν. (ΕΕ) αριθ. 952/2013, μετά από αιτιολογημένο αίτημα του ενδιαφερόμενου και αξιολόγηση των συνθηκών π.χ. ανάγκη παραμονής στη Δημοκρατία λόγω πολέμου στον μόνιμο τόπο διαμονής του κατόχου της άδειας προσωρινής εισαγωγής, γεγονός που εμποδίζει την έγκαιρη επιστροφή του σε αυτόν.

Οι παρατάσεις μπορούν να παραχωρούνται από το πλησιέστερο τελωνείο νοούμένου, μεταξύ άλλων, το μέσο οδικής μεταφοράς:

- ✓ εξακολουθεί να βρίσκεται στην Κύπρο,
- ✓ η κατάσταση του παραμένει αμετάβλητη, εκτός από τη συνήθη μείωση της αξίας του λόγω χρήσης,
- ✓ χρησιμοποιείται για τον ίδιο σκοπό για τον οποίο αφίχθηκε αρχικά και από το ίδιο πρόσωπο,

- ✓ δεν αποτελεί αντικείμενο δανεισμού, πώλησης, ενεχυρίασης, μίσθωσης ή διάθεσης με οποιονδήποτε άλλο τρόπο.

Αιτήματα παράτασης της προθεσμίας παραμονής πέραν των δώδεκα μηνών θα αποστέλλονται στο Αρχιτελωνείο για μελέτη και λήψη απόφασης.

4. Επιπλέον, η αρχική προθεσμία χρήσης του μεταφορικού μέσου που τελεί υπό καθεστώς προσωρινής εισαγωγής και χρησιμοποιείται από τα πρόσωπα που αναφέρονται πιο κάτω, καθορίζεται:

- (α) **στους τέσσερις (4) μήνες για φοιτητές τρίτων χωρών πλήρους φοίτησης σε αναγνωρισμένο από το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή αξιολογημένου / πιστοποιημένου κλάδου σπουδών, όπως αυτοί ορίζονται στο Διάταγμα ΚΔΠ 439/2004 - παράγραφος 2, ή μέχρι λήξεως του τετράμηνου σπουδών (οποιαδήποτε περίοδος είναι μικρότερη) με δυνατότητα τετράμηνης παράτασης, μέχρι την ολοκλήρωση των σπουδών τους, σύμφωνα με το άρθρο 217(γ)(i) του ΚΕΠ - ΕΤΚ.**
- (β) **στους εικοσιτέσσερις (24) μήνες για «πρόσωπα επιφορτισμένα με την εκτέλεση αποστολής καθορισμένης διάρκειας», όπως αυτά ορίζονται στην παράγραφο 3(2) του εν λόγω Διατάγματος, δηλ. σε καθορισμένους προσωρινά εργαζόμενους με σύμβαση ορισμένου χρόνου πολίτες τρίτης χώρας π.χ. που εργάζονται ως διδακτικό προσωπικό στο Πανεπιστήμιο Κύπρου ή στο Δημόσιο καθώς και άλλα πρόσωπα που θα εγκρίνει ο Διευθυντής Τελωνείων, με δυνατότητα ετήσιας παράτασης, μέχρι τη λήξη της σύμβασης εργασίας ή της ολοκλήρωσης της αποστολής, σύμφωνα με το άρθρο 217(γ)(ii) της ΚΕΠ - ΕΤΚ. Αν υπάρχει δοκιμαστική περίοδος, η αρχική προθεσμία θα περιορίζεται στην περίοδο αυτή. Αν, επίσης, το συμβόλαιο τερματιστεί πριν την καθορισμένη ημερομηνία, θα πρέπει να ενημερωθεί ο ενδιαφερόμενος ότι δεν θα μπορεί να κάνει πλέον χρήση του καθεστώτος.**
- γ) **στους έξι (6) μήνες για πρόσωπα που έχουν αιτηθεί για μεταφορά της συνήθους κατοικίας τους, με δυνατότητα παράτασης μέχρι εγκρίσεως του αιτήματος απαλλαγής για τη μεταφορά κατοικίας και τελωνισμό του οχήματος με απαλλαγή, σύμφωνα με το εν λόγω Διάταγμα. Τονίζεται ότι με την έγκριση του αιτήματος αυτού θα πρέπει εντός ενός μηνός, το μέσο να διευθετηθεί τελωνειακά για να εκκαθαρίσει το καθεστώς.**
- (δ) **στους εικοσιτέσσερις (24) μήνες Κύπριους διπλωματικούς, προξενικούς και άλλους υπαλλήλους του Υπουργείου Εξωτερικών και από εξομοιωμένους με αυτούς δημόσιους υπαλλήλους, οι οποίοι παραμένουν προσωρινά στη Δημοκρατία για εκτέλεση υπηρεσίας μέχρι πέντε χρόνια, εν αναμονή νέας μετάθεσης τους στο εξωτερικό (ΚΔΠ 270/2012), με δυνατότητα διετούς παράτασης μέχρι μετάθεσής τους εκτός της Δημοκρατίας, μέχρι τα πέντε έτη.**

Η διευκόλυνση που παρέχεται με τη χορήγηση μεγαλύτερης αρχικής προθεσμίας παραμονής του μη ενωσιακού μέσου υπό καθεστώς προσωρινής εισαγωγής μπορεί να επιτραπεί μόνο στα πρόσωπα των περιπτώσεων του σημείου 4(α)-(δ). Για άλλες περιπτώσεις θα εξακολουθείτε να χορηγείτε αρχική τρίμηνη προθεσμία, με δυνατότητα παράτασης μέχρι τους έξι μήνες συνολικά, ενώ σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορείτε να εγκρίνετε παράταση μέχρι ενός συνολικού έτους. Περιπτώσεις αιτημάτων για παράταση πέραν του ενός έτους θα τυγχάνουν χειρισμού από τον αρμόδιο Τομέα του Αρχιτελωνείου, όπως έχει προαναφερθεί.

Τέλος, υπενθυμίζεται ότι τόσο το τελωνείο που έχει χορηγήσει την άδεια προσωρινής εισαγωγής όσο και το τελωνείο που έχει χορηγήσει παρατάσεις, θα πρέπει αρχικά να βεβαιώνεται για την ύπαρξη των σχετικών υποστηρικτικών εγγράφων μεταξύ άλλων της βεβαίωσης εγγραφής σε

αναγνωρισμένο κλάδο σπουδών ή σύμβαση εργασίας και βεβαίωση εργασίας ή αντίγραφο της αίτησης απαλλαγής Απ2 που υποβλήθηκε στο τελωνείο, να ελέγχει σε τακτά χρονικά διαστήματα την ορθή λειτουργία του καθεστώτος, τη διευθέτηση εκκρεμοτήτων και την έγκαιρη εκκαθάριση του.

Θεοδώρα Δημητρίου
Διευθύντρια
Τμήματος Τελωνείων

MTheophilou-Tsolaki/εγκυκλιοςΠΕextension

Κοιν.: Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο: chamber@ccci.org.cy,
secgen@ccci.org.cy, maria@ccci.org.cy

- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λευκωσίας: ncci@ccci.org.cy,
Chryso@ccci.org.cy
- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αμμοχώστου: info@famagustachamber.org.cy
- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λάρνακας: lcci@spidernet.com.cy
- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού: chamberl@cytanet.com.cy
- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πάφου: info@pcci.org.cy
- Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου: cchristofides@oeb.org.cy
- Σύνδεσμο Ναυτικών Πρακτόρων και Διαμεταφορέων Κύπρου:
chamber@cytanet.com.cy, info@famagustachamber.org.cy
- Παγκύπρια Ένωση Εκτελωνιστών και Διαμεταφορέων: aacf@cytanet.com.cy
- Σύνδεσμος Τελωνειακών Πρακτόρων Κύπρου:
custombrokersassociation@cytanet.com.cy
- Σύνδεσμος Διεθνών Διαμεταφορέων Κύπρου: forwarders@cytanet.com.cy
- Τελωνειακοί Πράκτορες: aacf@cytanet.com.cy
- Σύνδεσμος Γενικών Αποθηκών Κύπρου: chamberf@cytanet.com.cy
- Σύνδεσμος Ναυτικών Πρακτόρων Κύπρου: info:csa-cy.org
- Αρχή Λιμένων Κύπρου: cra@cra.gov.cy
- Τελωνειακοί Πράκτορες: aacf@cytanet.com.cy
- Παγκύπρια Οργάνωση Βιοτεχνών Επαγγελματιών Καταστηματαρχών:
povekcy@cytanet.com.cy
- Υπεύθυνη Διαδικτυακού τόπου, για ανάρτηση της εγκυκλίου στην ιστοσελίδα του Τμήματος στην κατηγορία Εκδόσεις → Εγκύκλιοι «ΠΕ»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΣΥΝΗΘΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Στην Ενωσιακή Τελωνειακή Νομοθεσία δεν δίδεται ορισμός για την «**συνήθη κατοικία**» ενός φυσικού προσώπου.

Ωστόσο, σύμφωνα με **Αποφάσεις** του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου¹ (επισυνάπτεται για ενημέρωση σας το Ανακοινωθέν Τύπου 30/01 για την Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση C-262/99) ως «**συνήθης κατοικία**» ορίζεται ο τόπος στον οποίο ο ενδιαφερόμενος έχει το μόνιμο κέντρο των συμφερόντων του, δίνοντας προτεραιότητα στους προσωπικούς δεσμούς.

Για τον καθορισμό του τόπου αυτού, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι επαγγελματικοί και προσωπικοί δεσμοί του ενδιαφερομένου με τον συγκεκριμένο τόπο όσο και η διάρκειά τους, εκτιμώντας όλα τα πρόσφορα πραγματικά στοιχεία, όπως κυρίως:

(α) η διάρκεια καθώς και η συνεχής φυσική παρουσία στην ΕΕ,

(β) η κατάσταση ενός προσώπου, στην οποία περιλαμβάνονται:

- ο τόπος άσκησης των επαγγελματικών δραστηριοτήτων (η φύση και η κατάσταση απασχόλησης, ιδίως η σταθερότητα της και η διάρκεια τυχόν σύμβασης εργασίας),
- η οικογενειακή κατάσταση και οι οικογενειακοί δεσμοί του,
- ο πραγματικός τόπος φοίτησης σε σχολείο των τέκνων,
- η άσκηση τυχόν μη αμειβομένων δραστηριοτήτων,
- στην περίπτωση σπουδαστών, η πηγή των εισοδημάτων τους,
- οι συνθήκες στέγασης του (ύπαρξη στέγης) και ειδικότερα ο βαθμός μονιμότητάς τους,
- ο τόπος όπου θεωρείται ότι βρίσκεται η φορολογική κατοικία του προσώπου, ο τόπος των διοικητικών δεσμών με τις δημόσιες αρχές και τους κοινωνικούς φορείς,
- ο τόπος των περιουσιακών συμφερόντων,

(γ) η βούληση του προσώπου και ιδίως οι λόγοι που το οδήγησαν στην απόφαση να μετακινηθεί.

Περαιτέρω, σύμφωνα με την Εθνική Νομοθεσία και συγκεκριμένα σύμφωνα με το περί Προσωρινής Εισαγωγής Ιδιωτικών Οχημάτων (Ειδικές Περιπτώσεις) Διάταγμα- **ΚΔΠ 439/2004**, «**συνήθης κατοικία**», θεωρείται ο τόπος στον οποίο ένα άτομο διαμένει συνήθως, δηλ. τουλάχιστον 185 ημερών, συνεχόμενων ή όχι, ανά δωδεκάμηνο, λόγω προσωπικών και επαγγελματικών δεσμών, ή, σε περίπτωση που δεν υπάρχουν επαγγελματικοί δεσμοί, λόγω προσωπικών δεσμών από τους οποίους προκύπτει στενή σύνδεση μεταξύ του ατόμου αυτού και του τόπου στον οποίο κατοικεί.

Αν οι επαγγελματικοί δεσμοί του ατόμου βρίσκονται σε τόπο άλλο από τον τόπο των προσωπικών του δεσμών και υποχρεώνεται να διαμένει διαδοχικά σε δύο ή περισσότερους τόπους, τότε ο τόπος της συνήθους κατοικίας του θεωρείται εκείνος με τον οποίο έχει προσωπικούς δεσμούς με την προϋπόθεση ότι επιστρέφει εκεί συχνά. Δεν απαιτείται να επιστρέψει συχνά όταν ο λόγος που το άτομο διαμένει σε ένα άλλο τόπο είναι για την εκτέλεση αποστολής καθορισμένης διάρκειας. Η φοίτηση σε πανεπιστήμιο ή σχολείο σε άλλο τόπο δεν θεωρείται μεταφορά της συνήθους κατοικίας.

Επισημαίνεται ότι, τα πιο πάνω κριτήρια πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε κάθε περίπτωση εξέτασης αιτήματος για χορήγηση άδειας προσωρινής εισαγωγής, ζητώντας την προσκόμιση των σχετικών υποστηρικτικών εγγράφων.

¹ C-262/99 Λουλουδάκη §51, 55, C-528/14 κ.α

Τμήμα Τύπου και Πληροφοριών

Ανακοινωθέν Τύπου 30/01
της 12ης Ιουλίου 2001

Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-262/99

Παρασκευάς Λουλουδάκης κατά Ελληνικού Δημοσίου

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΖΕΙ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΗΘΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΟΔΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΚΙΝΗΤΗΡΑ

**Μόνον επιτακτικοί λόγοι καταστολής και προλήψεως δικαιολογούν την επιβολή βάσει
σταθερών κριτηρίων κατ' αποκοπήν προστίμων που φθάνουν μέχρι και το δεκαπλάσιο των
μη καταβληθέντων δασμών και φόρων.**

Ο Παρασκευάς Λουλουδάκης, ο οποίος γεννήθηκε στα Χανιά (Κρήτη) το 1956, έχει την ελληνική και ιταλική ιθαγένεια. Το 1974 μετακόμισε στην Ιταλία. Έχει σπουδάσει αρχιτέκτων και έχει συστήσει στην Ιταλία με τη σύζυγό του, ιταλικής ιθαγένειας, εταιρία δραστηριοποιούμενη στον τομέα των ακινήτων και στον τομέα της εμπορίας ελαιολάδου, καθώς και μια άλλη εταιρία στην Κρήτη, με αντικείμενο τη συσκευασία και την εμπορία ελαίου και λιπών. Υποβάλλει, μαζί με τη σύζυγό του, δηλώσεις φόρου εισοδήματος στην Ιταλία και στην Ελλάδα. Έχει δύο άδειες οδηγήσεως μια ελληνική και μια ιταλική. Διαθέτει κατοικία στην Ελλάδα και είναι επίσης κύριος οικίας στην Ιταλία. Είναι εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους στην Ιταλία. Τα τέκνα του φοιτούν σε ελληνικό σχολείο προς εκμάθηση της ελληνικής, αλλά φοιτούν επίσης και σε σχολείο της Φλωρεντίας.

Το 1995 ένα μικρό φορτηγό ταξινομημένο στην Ιταλία, το οποίο ανήκε στην κυριότητα της ιταλικής εταιρίας του Π. Λουλουδάκη, υποβλήθηκε σε έλεγχο στον λιμένα του Ηρακλείου. Στη συνέχεια το μικρό αυτό φορτηγό κατασχέθηκε ως αντικείμενο λαθρεμπορίας, μαζί με δύο άλλα οχήματα ταξινομημένα στην Ιταλία και ανήκοντα στην ίδια εταιρία.

Οι τελωνειακές αρχές, κρίνοντας ότι ο Π. Λουλουδάκης είχε τη συνήθη κατοικία του στην Ελλάδα, του επέβαλαν

- αυξημένους δασμούς και φόρους 72 216 960 δρχ. λόγω εκ προθέσεως μη καταβολής οφειλομένων φόρων και δασμών.
- πρόστιμο 100 000 δρχ. (για κάθε ένα από τα τρία οχήματα) λόγω παραλήψεως υποβολής δηλώσεως κατά την είσοδο στο ελληνικό έδαφος.
- πρόστιμο 11 000 000 δρχ. συνολικώς, λόγω κατοχής και χρήσεως αυτοκινήτων χωρίς δικαίωμα προσωρινής απαλλαγής.

Το διοικητικό πρωτοδικείο Ηρακλείου, στο οποίο προσέφυγε ο Π. Λουλουδάκης, ζητώντας την ακύρωση της αποφάσεως της τελωνειακής αρχής, απτήθυνε στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία της έννοιας της “**συνήθους κατοικίας**”, στην περίπτωση ατόμου το οποίο έχει προσωπικούς και επαγγελματικούς δεσμούς με δύο κράτη μέλη, καθώς και σχετικά με το κατά πόσο συμβιβάζεται με την αρχή της **αναλογικότητας** το σύνολο των κυρώσεων που προβλέπει η ελληνική νομοθεσία.

Από το Δικαστήριο ζητήθηκε ερμηνεία της οδηγίας του Συμβουλίου της σχετικής με τις φορολογικές ατέλειες που εφαρμόζονται στο εσωτερικό της Κοινότητας στις προσωρινές εισαγωγές ορισμένων μεταφορικών μέσων.

Σύμφωνα με την οδηγία αυτή παρέχεται ατέλεια εισαγωγής για τα επιβατικά οχήματα που εισάγονται προσωρινώς (για περίοδο που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες ανά έτος) για ιδιωτική χρήση, υπό την προϋπόθεση ότι ο ιδιώτης ο οποίος προβαίνει στην εισαγωγή του οχήματος έχει τη συνήθη κατοικία του σε άλλο κράτος μέλος.

Το Δικαστήριο τονίζει ότι σκοπός της οδηγίας είναι η διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των κατοίκων της Κοινότητας στο εσωτερικό της.

Ο τόπος της συνήθους κατοικίας

Η οδηγία δεν αναφέρεται ρητώς σε μια περίπτωση όπως αυτή του Π. Λουλουδάκη, όπου δηλαδή υπάρχουν προσωπικοί και επαγγελματικοί δεσμοί με δύο κράτη μέλη. Ορίζει ως “**συνήθη κατοικία**” τον τόπο στον οποίο ένα άτομο διαμένει συνήθως, δηλαδή τουλάχιστον 185 ημέρες ανά ημερολογιακό έτος, λόγω προσωπικών και επαγγελματικών δεσμών. Εντούτοις, αυτό δεν αποκλείει το ενδεχόμενο το συγκεκριμένο άτομο να διαμένει κατά το υπόλοιπο του ημερολογιακού έτους σε άλλο τόπο, επίσης λόγω προσωπικών και επαγγελματικών δεσμών.

Στην περίπτωση ατόμου που έχει προσωπικούς και επαγγελματικούς δεσμούς με δύο κράτη μέλη, ο τόπος της συνήθους κατοικίας του καθορίζεται **κατόπιν συνολικής εκτιμήσεως** όλων των στοιχείων που ασκούν επιρροή και είναι εκείνος στον οποίο βρίσκεται το μόνιμο κέντρο των συμφερόντων του. Λαμβάνονται σχετικώς υπόψη η φυσική παρουσία του καθώς και των μελών της οικογένειάς του, η ύπαρξη κατοικίας, ο πραγματικός τόπος φοιτήσεως σε σχολείο των τέκνων, ο τόπος ασκήσεως των επαγγελματικών δραστηριοτήτων, ο τόπος των περιουσιακών συμφερόντων, ο τόπος των διοικητικών δεσμών με τις δημόσιες αρχές. Αν από τη συνολική αυτή εκτίμηση δεν είναι δυνατός αυτός ο προσδιορισμός, **πρέπει να δίδεται προτεραιότητα στους προσωπικούς δεσμούς**.

Οι δασμοί, φόροι και πρόστιμα που επιβλήθηκαν

Το Δικαστήριο τονίζει, κατ' αρχάς, ότι για να είναι σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο η κύρωση που επιβλήθηκε στο πλαίσιο του συστήματος προσωρινής εισαγωγής, πρέπει οι φορολογικές επιβαρύνσεις που συνιστούν τη βάση επιβολής της κυρώσεως αυτής να είναι οι ίδιες σύμφωνες με το κοινοτικό δίκαιο. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εξετάσει αν αυτό συμβαίνει, υπό το πρίσμα ιδίως της αποφάσεως Επιτροπή κατά Ελλάδος του 1997¹.

Η αρχή της αναλογικότητας

Το Δικαστήριο τονίζει, τέλος, ότι, ελλείψει εναρμονίσεως της κοινοτικής νομοθεσίας της σχετικής με τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περιπτώσεις όπως αυτή του Π. Λουλουδάκη, **τα κράτη μέλη είναι αρμόδια να επιλέγουν τις κατάλληλες κυρώσεις**. Υποχρεούνται, εντούτοις, να τηρούν την αρχή της αναλογικότητας σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς, χωρίς να δημιουργούν εμπόδια στην άσκηση των ελευθεριών που παρέχει η Συνθήκη.

Κατ' αποκοπήν καθοριζόμενα πρόστιμα (με βάση μόνον το κριτήριο του κυβισμού, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η παλαιότητα) και **πολλαπλό τέλος μέχρι και δεκαπλάσιο των σχετικών φορολογικών επιβαρύνσεων**, μπορούν να είναι δυσανάλογα και να συνιστούν εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των κατοίκων της Κοινότητας. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εκτιμήσει αν, λαμβανομένων υπόψη των επιταγών της καταστολής και της προλήψεως, είναι δυσανάλογες τέτοιες καταστάσεις.

Ανεπίσημο έγγραφο για χρήση από τα μέσα ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο. Διατίθεται στη γαλλική, ιταλική, πορτογαλική, ελληνική και γερμανική γλώσσα.